

**Junák – svaz skautů a skautek ČR
Rozhodčí a smírčí rada Junáka**

NÁLEZ
ze dne 11. listopadu 2013

RSRJ 1/2011

ve věci

**složení a obsazení Náčelnictva Junáka,
a důsledků vadného ustanovení do funkce člena Náčelnictva Junáka**

(výklad čl. 94 a čl. 101 Stanov Junáka)

účastníci:

- náčelní dívčího kmene ak. mal. Michala Rocmanová
- náčelník chlapeckého kmene Ing. Marek Baláš, Ph.D.
- starosta Junáka Ing. Josef Výprachtický

Rozhodčí a smírčí rada Junáka rozhodla předsedou Mgr. Petrem Pavlokem, místopředsedou RNDr. Tomášem Řehákem a členy JUDr. Adamem Borgulou, JUDr. Petrem Mikešem, Ph.D. a doc. Ing. Janem Stejskalem, Ph.D., takto:

VÝROK

I. Zástupce junáckého kraje v Náčelnictvu Junáka podle čl. 94 písm. d) Stanov, který byl do funkce ustanoven řádně dle Stanov, se započítává do počtu členů Náčelnictva Junáka, z nějž se počítá polovina jeho členů, s níž ustanovení čl. 101 písm. b) Stanov spojuje usnášeníschopnost Náčelnictva Junáka; to platí i v případě, že takto řádně ustavený zástupce junáckého kraje deklaroval svou vůli jednání Náčelnictvu Junáka se neúčastnit.

II. Zástupce junáckého kraje v Náčelnictvu Junáka podle čl. 94 písm. d) Stanov, který do funkce nebyl ustanoven vůbec, například jestliže předchodí zástupce junáckého kraje v Náčelnictvu Junáka pozbyl této funkce dle čl. 19 písm. a), b) či d) Stanov a v rozhodné době nebyl ustanoven zástupce nový, se nezapočítává do počtu členů Náčelnictva Junáka, z nějž se počítá polovina jeho členů, s níž ustanovení čl. 101 písm. b) Stanov spojuje usnášeníschopnost Náčelnictva Junáka.

III. Zástupce junáckého kraje v Náčelnictvu Junáka podle čl. 94 písm. d) Stanov, který byl do funkce ustanoven vadným způsobem, tedy v rozporu se Stanovami či jinými vnitřními předpisy Junáka, avšak toto ustanovení nebylo dosud zrušeno, se započítává do počtu členů Náčelnictva Junáka, z nějž se počítá polovina jeho členů, s níž ustanovení čl. 101 písm. b) Stanov spojuje usnášeníschopnost Náčelnictva Junáka.

ODŮVODNĚNÍ:

K zahájení a průběhu řízení

[1] Dne 16. ledna 2011 bylo Rozhodčí a smírčí radě Junáka (dále jen RSRJ) doručeno podání člena NJ br. Mgr. Tomáše Vítka ze dne 15. ledna 2011.

Obsahem podání je podnět směřující k vyvolání řízení o výkladu Stanov.

[2] V podnětu je formulována otázka výkladu Stanov tak, že je sporné, *jak má být vykládáno ustanovení čl. 101 písm. b) Stanov, pokud jde o počet členů Náčelnictva Junáka (dále též jen NJ), ke kterému je vztažena (ze kterého se počítá) požadovaná polovina dle čl. 101 písm. b) Stanov, a to konkrétně zda do počtu členů NJ, z něž se "polovina" počítá, mají být zahrnuti členové NJ – zástupci junáckých krajů dle čl. 94 písm. d) Stanov, v případech, kdy*

(1) zástupce junáckého kraje je do funkce ustanoven řádně dle Stanov (a tedy i dle rozhodnutí sněmu příslušného junáckého kraje), avšak takto řádně ustavený zástupce deklaruje prokazatelným způsobem svou vůli jednatí NJ se neúčastnit;

(2) zástupce junáckého kraje je do funkce ustanoven vadným způsobem, tedy v rozporu se Stanovami či jinými vnitřními předpisy Junáka, avšak toto ustanovení nebylo dosud zrušeno;

(3) zástupce junáckého kraje není ustanoven vůbec v důsledku toho, že předchozímu zástupci junáckého kraje v NJ jeho mandát zanikl dle čl.19 písm. a), b) či d) Stanov a v rozhodné době nebyl ustanoven zástupce nový.

Dotčená ustanovení Stanov

[3] Článek 94 Stanov stanovuje, kdo jsou členové NJ, takto:

94. Členy NJ jsou: (...)

d) po jednom zástupci z každého junáckého kraje; o jeho způsobu volby nebo jmenování a délce funkčního období rozhodne příslušný junácký kraj na svém sněmu, (...)

Článek 101 Stanov stanovuje, za jakých podmínek jsou přijímána usnesení (rozhodnutí) NJ, takto:

101. Usnesení NJ jsou přijata, pokud splňují tyto podmínky: (...)

b) v okamžiku jejich přijetí je přítomna alespoň polovina členů NJ,

c) pro jejich přijetí se vysloví nadpoloviční většina přítomných členů NJ, (...)

Důvody pro zahájení řízení o výkladu Stanov

[4] Při rozhodnutí o tom, zda je namístě řízení o výkladu Stanov zahájit, vzala RSRJ v úvahu

- zda zde existuje a je alespoň v základu vymezena otázka, která obsahově je otázkou výkladu Stanov,
- zda řešení takové otázky není zcela zřejmé,
- a konečně zda existuje vážný a oprávněný zájem na vyřešení takové otázky.

[5] RSRJ v konkrétním případě shledala, že podnětem je vymezena otázka, která obsahově je otázkou výkladu Stanov, a že podatel podnětu také žádá, aby RSRJ Stanovy v tom ohledu vyložila.

[6] Dále RSRJ shledala, že - jak ostatně z podnětu vyplývá - jsou myslitelná různá řešení výše uvedené otázky výkladu Stanov.

[7] Konečně RSRJ posoudila důsledky, které nejistota v otázce, jež by měla být výkladem řešena, může vyvolat. Dle čl. 93 a čl. 98, 99 Stanov je NJ vrcholným orgánem Junáka v období mezi sněmy a přísluší mu rozhodovat v širokém okruhu věcí, a to zejména stanovovat prostřednictvím svých usnesení členům

Junáka, organizačním jednotkám Junáka a orgánům a činovníkům Junáka práva a povinnosti. Přitom pro platnost usnesení NJ je podstatné, zda jsou splněny podmínky uvedené v čl. 101 Stanov. Nejistota v otázce, zda usnesení NJ v konkrétních případech jsou či nejsou platně přijata, tedy představuje i nejistotu o tom, zda jimi jsou či nejsou platně stanovena práva a povinnosti výše uvedeným osobám resp. orgánům. Taková nejistota by mohla mít závažné dopady na právní postavení Junáka, jeho organizačních jednotek i velkého okruhu jeho členů v oblasti majetkové, i všeobecně na chod celé organizace (srovnej např. čl. 21 až 23, 43 až 45, 57, 141, 144, 145 Stanov). RSRJ tedy dospěla k závěru, že zde je dán oprávněný zájem na řešení otázky výkladu Stanov.

Proto RSRJ rozhodla řízení ve výše vymezené věci zahájit.

Účastníci řízení a jejich stanoviska

[8] S ohledem na ustanovení čl. 4.3.2 Řádu RSRJ je účastníkem řízení o výkladu Stanov vždy náčelník dívčího kmene, náčelník chlapeckého kmene a starosta Junáka a dále může být za účastníka řízení přibrán i ten, kdo podnět k zahájení řízení podal, popř. další osoba. RSRJ dospěla k závěru, že podatel podnětu nesleduje v dané věci přímo svůj zájem, a výklad Stanov nemá podstatný přímý dopad na jeho postavení, když otázka výkladu Stanov se dotýká Junáka jako celku a zejména NJ, jejichž procesní zájem je již v řízení reprezentován účastí náčelní a náčelníka a starosty Junáka, a tedy nerozhodla o přibrání podatele podnětu ani jiných osob za účastníky řízení.

[9] Z uvedených osob v postavení účastníka řízení o výkladu Stanov před RSRJ, se vyjádřil pouze náčelník chlapeckého kmene. Ve svém podání z 22. 6. 2011 vyjadřuje stanovisko, že do počtu členů NJ (ze kterého je pak počítána polovina dle čl. 101 písm. b) Stanov) se nemohou započítávat posty zástupců krajů, které nejsou obsazeny, ať tím že zástupce nebyl ustaven, skončilo mu funkční období, nebo tím, že jej kraj z onoho postu odvolal a nebyl ustaven další zástupce. Podle stanoviska náčelníka ChK nelze ovšem z ustanovení článku mít za to, že by mandát zanikl (byť opakovanou) neúčastí ustaveného zástupce na jednáních, jakkoliv opačné ustanovení by z pohledu funkčnosti Náčelnictva bylo podle stanoviska náčelníka žádoucí.

[10] RSRJ nežádala jiné osoby o stanovisko a v řízení nebyly ani nikým tvrzeny žádné další skutečnosti. S ohledem na povahu věci, již je pouze právní posouzení, nikoliv řešení skutkových otázek, pak nebyly prováděny žádné důkazy ani jiné úkony.

K výroku I. a II.

[11] RSRJ posoudila podnět a, pokud jde o vymezení předmětu řízení, dospěla k závěru, že jde zejména o výklad článku 94 písm. d), když podstatnou otázkou pro posouzení čl. 101 ale i čl. 97, 104 Stanov je otázka, kdo je členem NJ.

[12] Vycházejíc z otázek vymezených pod bodem (1) a bodem (3) podnětu, shledala RSRJ sporný moment zejména v tom, jak rozumět formulaci čl. 94 písm. b) Stanov "*členy NJ jsou (...) po jednom zástupci z každého junáckého kraje (...)*". Tedy - jak mimo jiné podatel podnětu předestírá - je otázka, zda z této formulace vyplývá, že do počtu členů NJ je v každém případě třeba počítat jednu osobu za každý existující junácký kraj.

[13] RSRJ soudí, že již sama formulace "*po jednom zástupci*" vyjadřuje, že zde musí být nějaký "zástupce", při tom teprve toho lze do počtu členů NJ započítat.

[14] Zejména však je třeba podle kontextu čl. 94 Stanov chápat jeho ustanovení jako normu (příkaz). Nikoliv jako výrok o faktech a nikoliv jako fikci, že by bez ohledu na skutečné obsazení NJ se mělo vycházet z předpokladu, že je obsazeno plně.

[15] Proto je ustanovení čl. 94 třeba považovat za normu, příkaz, co má či může být, konkrétně kdo MÁ BÝT členem NJ, nikoliv za výrok o tom, co je, o tom, kdo skutečně JE v konkrétním okamžiku členem NJ.¹

[16] I z tohoto důvodu je třeba ustanovení čl. 94 rozumět tak, že v jeho bodech a) až f) jsou vyjmenovány nikoliv osoby, z nichž konkrétní Náčelnictvo Junáka v určitém momentu skutečně složeno je, nýbrž že určuje zda a jak - z jakých obligatorních okruhů osob, v určitém počtu a určitou procedurou - členové NJ ustanoveni mají být.

[17] Čl. 101 písm. b) pak stanovuje pro přijetí usnesení NJ podmínku přítomnosti alespoň poloviny členů NJ - těch kteří jsou. Nikoliv těch, kteří mohou či mají být (ustanoveni).

V tom ohledu může být matoucí, že v obou případech, tj. v čl. 94 (začátek článku - větě) i čl. 101 písm. b) je užito téhož jazykového vyjádření, slovesa *být* v oznamovacím způsobu. To z hlediska výkladu však nelze považovat za víc, než za poněkud specifický nicméně zažitý úzus (zejména právního) jazyka.² RSRJ se v tomto drží uznávané zásady, že předpisy je třeba vykládat dle (jazykového) vyjádření avšak vždy tak, aby byl vyložen význam normy, která za - třeba neostrým - jazykovým vyjádřením stojí.

Pro podporu takového výkladu RSRJ shledává i další argumenty:

[18] Jednak v rovině obecné je zřejmé, že členy NJ je třeba považovat za činovníky. Podle čl. 13 písm. a) a čl. 18 se činovníkem stává člen Junáka tím, že je do funkce zvolen či jmenován - tedy jeho mandát či funkce vznikají ustanovením do funkce.

Je zřejmé, že Stanovy a v souladu s nimi další akty vnitřního spolkového práva Junáka zakotvují na straně jedné v Junáku existující určité funkce jako určité organizační posty, které mají charakter trvalých (anebo i jen ad hoc zřízených) organizačních pozic, s vymezenou působností a pravomocí, příkladem budiž třeba funkce vedoucího střediska či funkce vedoucího oddílu. Na straně druhé zakotvují - tím že předpokládají, že funkce se obsazuje (jmenováním, volbou apod.) - že funkce je opravdu určitou osobou obsazena tehdy, když je někdo do příslušné funkce ustanoven. Což plyne i z prosté přirozenosti věcí.

Tedy např. ustanovení o tom, že v čele oddílu stojí vedoucí oddílu, nelze vykládat tak, že v konkrétním okamžiku každý oddíl skutečně svého vedoucího oddílu také má, naopak je zřejmé, že z nejrůznějších důvodů (odstoupení z funkce, odvolání, úmrtí...) může existovat oddíl bez vedoucího oddílu.

Tak i členem NJ se stává pouze ten, kdo byl za člena NJ ustanoven - a to ovšem jedním ze způsobů, na něž odkazuje čl. 94 Stanov, a je jím do doby, než mu mandát zanikne některým ze způsobů uvedených v čl. 19 Stanov.

[19] V rovině konkrétní lze oporu pro takový výklad lze shledat i v ustanovení čl. 94 písm. b) samotném, když v části věty za středníkem se výslovně poukazuje na to, jak má takový člen náčelnictva (zástupce junáckého kraje) do funkce být ustanoven.

Obdobně lze soudit i z čl. 96 Stanov, který na možné zanikání mandátu poukazuje. Pravidlo vyjádřené v čl. 69 větě druhé, které explicitně stanoví, že *pokud kandiduje menší počet kandidátů na Valném sněmem Junáka voleného člena resp. členku NJ, zůstává mandát neobsazen a počet členů NJ se dočasně snižuje*, se tak uplatní analogicky i v případě členů NJ podle čl. 94 písm. b) .

¹ Téma je rozpracováno v druhé kritice německého filozofa a právního teoretika Immanuela Kanta (Kritika praktického rozumu) i jeho spisu *Metafysika mravů*.

Pnutí mezi výše naznačenými možnými výklady čl. 94 a speciálně čl. 94 písm. d) je ve skutečnosti elementárním případem pnutí, či slovy jmenovaného myslitele nepřekonatelnou propastí, mezi tím, co JE na straně jedné (fakta, svět výroků o reálném, např. "dnes prší", výroky u nichž má smysl zkoumat pravdivost) a tím, co MÁ BÝT (normy, svět příkazů, výroků o tom co má být, např. "bližnímu se nesmí ubližovat", výroky u nichž neexistuje pravdivost ale lze uvažovat o jejich oprávněnosti či správnosti či zda jsou plněny ...). Jedny a druhé výroky jsou však zásadně odlišné a neprolínající se světy, z jedné nelze dovozovat druhé: existuje-li ve světě norem pravidlo " bližnímu se nesmí ubližovat", nevypovídá to nic o tom, zda ve světě skutečném "někdo jinému ublížil (či nikoliv)"... .

² Tato jazyková usance, pokud jde o jazykové vyjádření právní normy, je vyjádřena (aprobována) též Legislativními pravidly vlády schválenými usnesením vlády č. 188/1998, jejichž čl. 40 odst. (5) stanovuje: " V textu právního předpisu se používá oznamovacího způsobu přítomného času, zpravidla jednotného čísla".

Má však i další širokou tradici (byť ne výlučnou) nejméně od pozdní legislativní praxe Rakouska-Uherska. v cizím právu i např. od nejstarších překladů biblického starozákonního desatera ("...nezabiješ, nepokradeš,..." nikoliv "...nezabíjej, nekrad', ..."), aj. ...

[20] Lze shrnout, že

- nebyl-li člen orgánu do funkce ustanoven, není členem orgánu, a nelze jej ani započítávat do počtu členů, se kterým je spojena usnášeníschopnost kolektivního orgánu
- zanikla-li již členu orgánu funkce, platí totéž
- zcela odlišná situace je v případě, kdy člen do funkce v orgánu byl ustanoven, a pouze - bez ohledu na to, zda o tom i někoho informoval - tuto funkci de facto nevykonává; v těchto případech v zásadě platí, že člen je z pohledu práva členem orgánu i nadále.

Na dalších okolnostech záleží, zda v důsledku této nečinnosti ponese on či kdo jiný odpovědnost, což však je otázkou, která překračuje rámec tohoto výkladu Stanov.

K výroku III.

[21] Dále se RSRJ zabývala otázkou, kterou nastoluje podatel ve svém podání pod bodem (2), tedy otázkou, *zda se do počtu potřebného pro usnášeníschopnost NJ započítává zástupce junáckého kraje, který byl do funkce ustanoven vadným způsobem, tedy v rozporu se Stanovami či jinými vnitřními předpisy Junáka, přičemž toto ustanovení nebylo dosud zrušeno.*

[22] Při řešení této otázky vycházela RSRJ z následujících východisek a na ně navazujících důvodů:

[23] Předně má RSRJ za nepochybné, že případ, kdy orgán (ustanovující) ustanovuje do funkce v orgánu (ustanoveném) nějakou osobu, je pouze zvláštním případem rozhodnutí orgánu (ustanovujícího). Fakt, že procedura volby resp. jmenování do funkce se může lišit od procedury přijímání běžného rozhodnutí, neodnímá aktu ustanovení do funkce jeho charakter rozhodnutí.

[24] RSRJ dospěla k závěru, že otázka výkladu Stanov řešená ve výroku III. je ve všech podstatných znacích jen případem obecné otázky, jaké jsou důsledky ustanovení činovníka do funkce v orgánu Junáka (či jeho organizační jednotky), jež se stalo nikoliv řádným způsobem. Ve světle výše uvedeného východiska je zřejmé, že ještě obecněji jde o otázku následků aktu přijatého orgánem Junáka (organizační jednotky) vadnou procedurou či jinak vadného, neboť neshledala žádné specifické aspekty, které by otázku vadného ustanovení členu NJ odlišovaly od otázky vadného aktu obecně.

[25] Prostá úvaha nabízí různá myslitelná řešení pohybující se na škále mezi dvěma mezními, a to (1) vady rozhodnutí způsobují jeho neplatnost takovou, že rozhodnutí vůbec nevyvolává žádné účinky jako by vůbec nebylo, až po (2) vadné rozhodnutí má plné účinky, jeho vada nezpůsobuje automaticky neplatnost aktu.

[26] Úvahou podepřenou praktickými zkušenostmi lze spatřit u obou řešení některé klíčové konsekvence resp. pravidelné důsledky:

Řešení (1) otvírá rychlou cestu nápravě aktu a nejspíše i vyšší péči a opatrnosti při přijímání aktů. Na druhé straně řešení (2) udržuje soulad obsahu a formy resp. obsahu a následků aktu. Tedy akt, který má znaky určitého druhu aktu, podle označení má vnější formu aktu vnitřního práva Junáka, obsahuje projev pravomoci spočívající ve stanovení práv a povinností jeho adresátů, také vyvolává ty následky, které jeho forma a obsah vyjadřují. Přitom v právní teorii a i v reálně působícím (aplikovaném) právu se podle okolností objevují řešení obou typů, za spravedlivé a po právu bývá podle právní kultury, podle právního odvětví a dalšího kontextu považováno to či ono.

Každý z obou přístupů má nesporné výhody, každý z nich poskytuje v určitém smyslu ochranu právům v některých situacích, každý z nich v jiných situacích selhává.

[27] RSRJ si je vědoma reality v tom směru, že autonomní právo Junáka, jako systém mladý a působící v omezeném počtu vztahů, sám o sobě nezřídka postrádá dostatečně široký kontext teoretického pozadí, rozhodovací praxe a zejm. žité praxe, které teprve právnímu systému dávají jeho stabilitu a konzistenci.

RSRJ proto setrvale, a i v tomto případě, vychází z toho, že ač Junák jako spolek upravuje své vnitřní poměry vlastním způsobem - autonomně - nevzdává se tím hodnotové kontinuity se společností, z níž vyrůstá. A nevzdává se tím ani kontinuity práva, zejména pokud jde o právní kulturu a právní zásady, resp. je přijímá. Proto instituty a pravidla autonomního práva Junáka je třeba přijímat a vykládat podle zásady a výkladového pravidla, které lze formulovat v podobě trojčlenky :

[28] Kde shledáváme analogii mezi životem společnosti, k jehož regulaci jsou stanoveny instituty právního řádu, a životem spolku, k jehož regulaci jsou zde instituty autonomního vnitřního spolkového práva, tam je třeba instituty a pravidla autonomního práva spolku vykládat obdobně jako analogické principy a instituty právního řádu a právní nauky.

Povaha a konstrukce odrazu podle předlohy jsou v případě jednoho a druhého práva tytéž, kterými se utvářel spolkový život analogicky životu civilní společnosti. Přitom jde zjevně o implikaci - jak i malé dítě tuší: odraz se utváří podle předlohy nikoliv naopak...³

[29] RSRJ při úvaze o otázce, jaké jsou důsledky skutečnosti, že k ustanovení člena NJ došlo vadným způsobem, dospěla ke svým závěrům na základě úvahy opřené o zejména tři důvody:

Za prvé

[30] RSRJ vycházela z principů vyjádřených v právním řádu, a to principu, který ve své základní podobě zakládá dichotomii práva veřejného a práva soukromého a z ní odvozené diferenciaci aktů stanovujících práva a povinnosti tak, že na jedné straně stojí soukromoprávní jednání, zejména smlouvy jako projevy soukromé vůle se zavázat, a na druhé straně akty (rozhodnutí, předpisy) veřejnoprávní, vzešlé z pravomoci orgánů veřejné moci⁴.

[31] Koncept vzniku práv a povinností přitom má v obou právních odvětvích odlišnou podobu. V případě práva soukromého jde o koncept právního jednání (právního úkonu) jako projevu vůle, kterým subjekty práva (lidé a právnické osoby) stanovují v mezích své svobody vzájemná práva a povinnosti. Existence a závaznost takových práv a povinností pak podle koncepce soukromého práva stojí a padá se svobodou a integritou vůle stran a jejím vyjádřením⁵.

[32] Na druhé straně právo veřejné, jímž autorita veřejné moci spravuje vztahy jí podléhajících subjektů, má jiný charakter, zejména v tom, že autoritativní právotvorná vůle veřejné moci náleží témuž subjektu, který ji vybavuje vykonatelností. Obsah takové vůle není v základní podobě předmětem nalézání soudem mezi stranami nýbrž je dán přímo, když autorita veřejné moci je vybavena ke své působnosti též

³ Lze tedy mít zato, že i v oboru autonomního vnitřního práva Junáka je třeba vycházet ze zásad, na nichž Stanovy spočívají, a vyžaduje-li to případ, pak i ze zásad, na nichž spočívá právní řád, ze závěrů právní teorie a rozhodovací praxe veřejné moci zejm. soudů, a konečně a zejména ze zásad praktické morálky tak, aby bylo možno nalézt v konkrétním případě spravedlivé řešení věci. Tato zásada neznamená, že by se Junák vzdával své suverenity a práva uspořádat vlastní vůlí své záležitosti: v žádném případě, naopak z přirozené povahy Junáka, ve svých vnitřních věcech nezávislého a původního společenství, má Junák přirozenou a originární (neodvozenou) a na nikom vnějším nezávislou možnost a autoritu určovat svůj osud a vlastní vnitřní řád. Takové postavení je též aprobováno a uznáno státem na úrovni ústavněprávní, když Listina základních práv a svobod zakotvuje (přesněji deklaruje) v čl. 20 svobodu spolčovacích a odluku spolků od státu, čímž se garantuje autonomie vnitrospolkových vztahů. Ani však tato autonomie nemůže představovat možnost mlčky, bez odpovídající vůle spolku, bez legitimacy a alespoň v kořeni trvajících proporcionalit ku existujícímu spolkovému zájmu členů, lámat či ignorovat hodnoty, na nichž právo a společenský řád stojí.

⁴ V oblasti soukromého práva zákon 40/1964 Sb., občanský zákoník vychází v zásadě z principu, že vada soukromoprávního právního úkonu vyvolává neplatnost absolutní a ve vyjmenovaných případech neplatnost pouze relativní (tj. na základě námitky). Oproti tomu zákon 89/2012 Sb., "nový" občanský zákoník vychází ze zásady opačné, tedy že vady právního jednání způsobují neplatnost, jen jestliže se toho někdo dovolá. Podobně kanonické právo (CIC 1983) diferencuje případy zakázané (nikoliv však tím neplatné) na jedné straně a absolutně neplatné na druhé straně.

⁵ Mechanismus vynucení takového závazku spočívá v dosažení rozhodnutí ve prospěch nositele práva (žalobce) a jádro soudní pře k rozhodnutí vedoucí je v principu založeno na hledání zda a jaká byla vůle stran právo konstituující. Tedy existence právotvorné vůle stran, závaznost a obsah právního jednání je z logiky věci nikoliv definitivně zřejmá, nýbrž je hledána soudem a teprve rozhodnutím soudu přetvářena a do podoby vykonatelného titulu (a perfektní - úplné normy) přetavena.

pravomocí, nepotřebuje, aby její akt byl právní mocí vybaven rozhodnutím soudu. V oblasti veřejného práva platí, že akt jednou vydaný má plné účinky, s výjimkou leda snad aktů nulitních (paaktů).⁶

[33] Tato dichotomie a její historické kořeny jsou totiž podle názoru RSRJ základem pro řešení otázky vad řídicích aktů a jejich důsledků a konkrétně i pro otázku, jaké jsou důsledky vadného ustanovení člena NJ do funkce.

[34] Pokud se zaměříme na otázku, prvky kterého z obou systémů se uplatňují při činnosti Junáka, je zřejmé, že jde v některých významných ohledech o prvky práva soukromého. Zejména v základní rovině vztah mezi spolkem a jeho členem je vztahem založeným společenskou smlouvou mezi členem a spolkem, totiž stanovami⁷.

[35] Na druhé straně však stojí rozsáhlá oblast vztahů vyplývajících z autonomního spolkového práva Junáka, tedy vztahů založených řídicími akty (vnitřními předpisy a rozhodnutími), jejichž původcem je některý orgán Junáka. Pro tyto akty platí, že jejich původcem jsou orgány Junáka a to z působnosti, která je jim vymezena Stanovami a vnitřním právem Junáka na základě Stanov. Tyto vztahy jsou vztahy sekundárními, již ne na úrovni společenské smlouvy mezi členem a spolkem, nýbrž pod touto úrovní.

[36] Postavení adresáta takových řídicích aktů není podobné postavení strany soukromého právního jednání, neboť práva a povinnosti nenabývá svým projevem vůle a jeho postavení nevyplývá ze svobody chovat se určitým způsobem. Vyplývá naopak z členství ve spolku (starší terminologií z členství v obci⁸). V tomto směru je totiž svoboda člena transformována (jím svobodně přenesena) do konstrukce ustavení orgánů Junáka a jejich autority (konkrétně člen svou svobodu a vůli řídit své jednání přenáší na orgány Junáka ustavené podle Stanov, když toto své postavení na sebe člen přijetím členství vzal). Svoboda člena pak zůstává pouze v podobě svobody *opt in - opt out*, tedy svobody vstoupit a svobody vystoupit z členského poměru.

[37] Postavení orgánu Junáka je pak postavením vyplývajícím z jeho působnosti a pravomoci, jimiž je pro správu vnitřního života Junáka nadán. Pokud podstatné prvky řídicího aktu orgánu Junáka jsou analogické prvkům veřejnoprávního aktu založeného rozhodnutím orgánu veřejné moci, potud i charakter řídicího aktu, jehož původcem je orgán Junáka, se podobá charakteru veřejnoprávního aktu založeného rozhodnutím orgánu veřejné moci. Je proto namístě posuzovat podle této analogie i proceduru k vydání aktu vedoucí, resp. důsledky vad, kterými byl akt zatížen.

[38] Vycházejíc z tohoto pohledu a ve světle výkladového principu o aplikaci právních zásad dospívá RSRJ k výkladu otázky platnosti řídicích aktů přijímaných orgány Junáka:

Z hlediska práva je třeba rozlišovat na jedné straně vztah základní "ze stanov", který je charakteru smluvního, a na druhé straně vztahy založené vnitřními předpisy a rozhodnutími "pod stanovami", které již nemají charakter smluvního vztahu, nýbrž (z hlediska té smlouvy v podobě Stanov) vznikají mimosmluvně. Vnitřní rozhodnutí či předpis jsou smlouvy mezi spolkem a jeho členem pouhou jinou právní skutečností, již nevázanou na vůli člena. Vůle člena a spolku vyjádřená předem v podobě smlouvy (Stanov) pak s takovou skutečností spojuje právní důsledky, tj. vznik práv a povinností, už bez dalšího (druhotného) projevu vůle člena.

⁶ Např. platí, že rozsudek soudu, byť i vyneseny na základě vadného procesu či na základě nesprávných důvodů, je závazný, dokud není zrušen cestou opravných prostředků. Obdobné platí zpravidla i pro rozhodnutí správních orgánů.

⁷ Junák jako občanské sdružení (spolek) je právnickou osobou, korporací soukromého práva. Podle stávající právní úpravy, i podle podobné (ale přesněji formulované) budoucí úpravy zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku je spolek založen v soukromém zájmu k realizaci občanských práv svých členů - osob soukromého práva, k naplnění jejich zájmu. Stanovy Junáka, jsou v první řadě úkonem soukromého práva, základní vztah utvářející Junák jako spolek je smlouva soukromého práva o sdružení se k naplnění mezi členy sdíleného zájmu. Podle § 233 odst. 2 občanského zákoníku má platit, že kdo se uchází o členství ve spolku, projevuje tím vůli být vázán stanovami od okamžiku, kdy se stane členem spolku.

⁸ srov. např. Česká obec sokolská

[39] Proto v případě aktů vnitřního spolkového práva Junáka lze dojít k závěru, že bez ohledu na případné možné vady procesu přijetí či důvodů takového aktu, je třeba na tento akt pohlížet v zásadě jako na platný a jeho závaznost trvá až do okamžiku, než je akt zrušen předepsaným postupem podle práva.

Za druhé

[40] Druhý důvod, z něž RSRJ vycházela, je méně teoretický a spočívá více v lidské zkušenosti a aplikační praxi: Je zřejmé a odnepaměti lidská zkušenost potvrzuje, že vadnost aktu obvykle není zjevná na první pohled, je mezi adresáty aktu sporná, závislá na skutečnostech nikoliv zjevných, či na přístupu a názorové orientaci adresáta.

[41] Jestliže dobré uspořádání společenských vztahů a spravedlnost ve společnosti jsou v zásadě nejzazším účelem, který každá norma má dosahovat, pak naplňování principu ochrany právní jistoty je třeba považovat za její klíčovou kvalitu, jejíž absence představuje úplnou ztrátu relevance ve vztahu k samotnému účelu práva. Zkušenost také ukazuje, že v situaci, kdy už vznikl vadný akt, pro účastníky právních vztahů i společnost je zpravidla únosnější nést určité negativní dopady vadné normy než čelit chaosu, který by plynul z jejího nejistého statusu, než čelit nejistotě, zda je či není třeba se aktem řídit. Jednou z nutných kvalit dobré normy je mimo jiné soulad s principem právní jistoty.

[42] Právě z této myšlenky vychází i již platný zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník. Důvodová zpráva k tomuto zákonu - byť jen jako zdroj doktrinální, nikoliv jako pramen práva - se problematikou zabývá a při řešení situací obdobných problému řešenému ve výroku III. tohoto nálezu vychází z pohledu velmi blízkého úvaze RSRJ :

[43] *(Důvodová zpráva k zák. 89/2012 Sb.)⁹
(k § 245, § 258 až 261) V standardních kontinentálních úpravách obecně platí, že usnesení nejvyššího orgánu korporativně strukturované právnické osoby, byť odporuje právnímu předpisu nebo stanovám, nelze prohlásit za neplatné (...), neboť by to složitě strukturované poměry těchto právnických osob znejišťovalo a destabilizovalo (pozn. RSRJ: v případě spolku lze totéž vztáhnout i na další orgány spolku)...
...S poučením z dosavadního vývoje obchodního práva má ohledně vad rozhodnutí orgánu korporace platit obecná konstrukce, podle níž v případě konfliktu individuálního zájmu člena spolku a kolektivního zájmu spolku jako korporace se preferuje obecnější zájem této korporace na stabilitě jejích poměrů. Obdobně se sleduje i ochrana dobré víry třetích osob, již nelze otrásat vnitřními konflikty spolku a nelze tak zasahovat do jejich právního postavení. ... Vychází se přitom též z pojetí, že satisfakce přináší větší efektivitu než paušálně přijímané rozhodnutí o neplatnosti rozhodnutí...*

Za třetí

[44] Kritérium dobré normy (in concreto řídicího aktu Junáka) není v její formální bezvadnosti, ale v jejím materiálním obsahu, tedy souhrnu jejích dopadů na reálné konkrétní vztahy a postavení jejích adresátů.

Shrnutí

[45] Jestliže výklad RSRJ, jak výše podán, vede k závěru, že nelze uplatňovat v případě řídicích aktů spolkového práva jednoduchá pravidla o neplatnosti soukromého právního jednání (zejména koncept absolutní neplatnosti vadných právních úkonů v pojetí zák. 40/1964 Sb., občanského zákoníku), pak nicméně to neznamená, že by jakýkoliv řídicí akt nemohl být stížen vadou, a ani to neznamená, že vadnost aktu nemá žádné důsledky. Vady řídicího aktu mají následky a to následky odpovídající jejich charakteru; tento charakter aktů vnitrospolkového práva Junáka je nejvíce analogický charakteru aktů veřejného práva, a následky vad jedněch a druhých aktů jsou toutéž měrou analogické. Při posouzení vad a jejich následků lze zejména vycházet z toho, zda zde existuje základ aktu, kterým na rozdíl od právního jednání soukromoprávního není vůle stran a její projev včetně požadavku na absolutní bezvadnost jejich utváření, nýbrž existence pravomoci (autority) původce aktu.

⁹ Citováno - z důvodu srozumitelnosti volně a se zkrácením - z konsolidované důvodové zprávy k zák. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku; úplné oficiální znění zprávy je dostupné na webu Ministerstva spravedlnosti: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

[46] S nepřilíš významným zjednodušením lze shrnout: Je-li akt vydaný z autority orgánu Junáka, je akt platný a zavazuje jeho adresáty. Vady aktů v tom, jak se rozhodnutí orgánu utvářelo, z jakých skutečností orgán vycházel, jakou právní a jinou úvahou a postojem byl veden, jsou vadami, avšak jako takové nezpůsobují bez dalšího neplatnost ani absenci závaznosti aktu, neboť se nedotýkají autority, jejímž výronem akt je. Takové vady nicméně mohou být jistě důvodem pro uplatnění opravných prostředků popř. dalších mechanismů, jež vnitřní právo pro řešení těchto situací zakotvuje.

[47] Speciálním - a odlišně řešeným - je případ, kdy jde o řídicí akt zdánlivý, nulitní (tzv. paakt). Jde v takovém případě o pouze napodobeninu aktu nezaloženou na rozhodnutí autority orgánu. Typicky půjde o akt vydaný někým, kdo vůbec nemá působnost v dané věci rozhodnout, příkladem by bylo "rozhodnutí", kterým revizní komise po provedené kontrole tábora rozhodne o odvolání jeho vůdce. Důvodem nulity takového "rozhodnutí" je úplný nedostatek působnosti (a pravomoci). Jiným případem bude "akt", který má v samé podstatě nedostatek obsahu či formy, tedy akt, z něž není zřejmé komu či jakou povinnost ukládá.

[48] Přeneseno do konkrétní roviny lze shrnout, že samotná skutečnost, že k výkonu funkce člena Náčelnictva Junáka došlo vadně, znamená, že akt ustanovení je stížen vadou. Tato vadnost však sama o sobě nezakládá nutně neplatnost tohoto ustanovení. Jestliže, jak se v podnětu k tomuto výkladu předestírá, nebyl vadný akt ustanovení předepsaným způsobem zrušen, je třeba takto ustanovenou osobu považovat za člena NJ a do počtu, z něž se usnášeníschopnost NJ počítá, jej zahrnout. Rovněž usnesení NJ přijatá Náčelnictvem Junáka, mezi jehož členy takto ustanovený člen je započítán, nelze považovat za neplatná jen proto, že konkrétní člen NJ byl ustanoven vadně.

Pro přijetí tohoto nálezu hlasovalo 5 pro nikdo proti a nikdo se nezdržel. Podle čl. 132 Stanov Junáka byl nález přijat.

V Praze dne 11. listopadu 2013

Poučení:

Proti rozhodnutí RSRJ není odvolání. Rozhodnutí o výkladu Stanov Junáka je konečné a změnit jej může pouze Valný sněm Junáka. Tímto není vyloučen opravný prostředek podle zákona.

LS

Mgr. Petr Pavlok
předseda RSRJ

RNDr. Tomáš Řehák
místopředseda RSRJ

JUDr. Adam Borgula
člen RSRJ

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
člen RSRJ

doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
člen RSRJ